
VMR PRAKTIJKDAG

Het Activiteitenbesluit
in de juridische praktijk

26 november 2015

Beatrixgebouw, Jaarbeurs Utrecht

Programma

Kennisnetwerk voor milieu-, water- en natuurbeschermingsrecht

VMR
vereniging
voor
milieurecht

Voorwoord

Op deze tweede VMR Praktijkdag hoort u de belangrijkste juridische ontwikkelingen rondom de toepassing van het Activiteitenbesluit.

Dertien deskundige sprekers praten u bij over een aantal algemene onderwerpen in relatie tot het Activiteitenbesluit. U hoort over de stand van het zaken en de toekomstplannen rondom het Activiteitenbesluit; over IPPC en BBT, over toezicht, handhaving en rechtsbescherming. Twee speciale thema's zijn voor deze dag geselecteerd: informatievoorziening in het milieutoezicht en 'the internet of environmental things'.

Daarnaast staat een aantal sectorale onderwerpen en de uitvoering binnen het Activiteitenbesluit op het programma. Aan de orde komen de actuele ontwikkelingen rondom water (lozingen), geluidhinder, energiebesparing, windparken, externe veiligheid, agrarische activiteiten en afval.

Ik wens u namens het bestuur van de Vereniging voor Milieurecht een leerzame dag toe!

Marleen van Rijswick
Voorzitter Vereniging voor Milieurecht
Hoogleraar Europees en nationaal waterrecht, Universiteit Utrecht

Programma

9.00 – 9.30	Ontvangst en registratie
9.30 – 9.35	Opening door de dagvoorzitter Prof. mr. H.F.M.W. (Marleen) van Rijswick Universiteit Utrecht; voorzitter Vereniging voor Milieurecht
9.35 – 10.00	Toekomst van het Activiteitenbesluit - het nieuwe Besluit activiteiten leefomgeving Mr. ing. S. (Simon) Handgraaf Colibri Advies
10.00 – 10.25	IPPC en BBT Mr. drs. L.A.J. (Jochem) Spaans Allen & Overy en universitair docent VU Amsterdam
10.25 – 10.50	Toezicht en handhaving Mr. C.J. (Jaap) IJdema Adriaanse van der Weel Advocaten
10.50 – 11.15	PAUZE
11.15 – 11.40	Rechtsbescherming Prof. mr. K.J. (Kars) de Graaf Rijksuniversiteit Groningen
11.40 – 12.05	Informatievoorziening in het milieu-toezicht Mr. W.E.H. (Willem) Sloots Advies, juridica en procesmanagement
12.05 – 12.30	The internet of environmental things Mr. L.W. (Lucas) Oost Lievense Digitale Checklisten
12.30 – 13.30	LUNCH

13.30 - 13.55	Windparken Mr. R.G.M. (Renske) van Ekdorn NUON Energy
13.55 - 14.20	Externe veiligheid Mr. drs. J.H.K.C. (Christiaan) Soer Royal HaskoningDHV
14.20 - 14.45	Geluidhinder Mr. J.A.M. (Jos) van der Velden AKD Advocaten en Notarissen
14.45 – 15.10	Energiebesparing Mr. E. (Esther) Beukenhorst Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
15.10 – 15.30	Pauze
15.30 – 15.55	Water (Lozingen) Mr. ir. M.J. (Ina) Kraak Unie van Waterschappen
15.55 - 16.20	Afval(stoffen)recht en het Activiteitenbesluit mr. E. (Erik) Dans AKD Advocaten en Notarissen
16.20 – 16.45	Agrarische inrichtingen en het Activiteitenbesluit mr. P.P.A. (Paul) Bodden Hekkelman Advocaten
16.45	Afsluiting door de dagvoorzitter

9.35 – 10.00

Toekomst van het Activiteitenbesluit - het nieuwe Besluit activiteiten leefomgeving

Mr. ir. S. (Simon) Handgraaf
Colibri Advies

Onderwerp

Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) is een van de vier AMvB's binnen het nieuwe stelsel van het omgevingsrecht. Het Bal vervangt 24 bestaande AMvB's geheel of gedeeltelijk. Naast de algemene regels over milieubelastende activiteiten, die nu in het Activiteitenbesluit zijn opgenomen, worden bijvoorbeeld ook de algemene regels over lozingsactiviteiten, beperkingengebiedactiviteiten bij rijkswegen en rijkswateren, mijnbouwactiviteiten en het gelegenheid bieden tot zwemmen en baden in het Bal opgenomen. Regels over het bouwen, slopen en gebruiken van bouwwerken worden samengenomen in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

In de presentatie wordt ingegaan op de beleidsmatige hoofdkeuzes die tot nu toe zijn gemaakt en die in de pre-consultatieversie van het Bal zijn geland. Deze hoofdkeuzes zijn deels een voortzetting van de ontwikkelingen die met het Activiteitenbesluit zijn ingezet, maar wijken daar ook deels van af. Belangrijke elementen zijn:

- de rol van de specifieke zorgplicht;
- de verhouding tussen de vergunning en algemene regels;
- flexibiliteit via maatwerkvoorschriften en maatwerkregels;
- de structuur van het Bal.

Literatuur

Kamerbrief stelselherziening omgevingsrecht, *Kamerstukken II* 2013–2014, 33 118, nr. 16;
Kamerbrief contouren uitvoeringsregelgeving, *Kamerstukken II* 2014–2015, 33 118, nr. 18, p. 15-19;
Nota n.a.v. het nader verslag, *Kamerstukken II* 2014–2015, 33 962, nr. 23, p. 14-15, p. 37-38, p. 72-73 (maatwerk), p. 76-78 (zorgplicht).

10.00 – 10.25

IPPC en BBT

Mr. drs. L.A.J. (Jochem) Spaans
Allen&Overy en VU Amsterdam

Onderwerp

Sinds 1 januari 2013 is het Activiteitenbesluit gewijzigd vanwege de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). Die wijzigingen betekenen een trendbreuk: de algemene regels van het Activiteitenbesluit zijn gaan gelden voor IPPC-inrichtingen. In vogelvlucht wordt besproken wat dit betekent voor de praktijk. Aan bod komen de verhouding van algemene regels tot BBT-conclusies, en tot vergunningvoorschriften, overgangsrechtelijke perikelen (ook wat betreft industriële emissies) en de gevolgen van de 'vierde tranche' (Activiteitenbesluit).

Jurisprudentie

Rb. Limburg 2 maart 2015, ECLI:NL:RBLIM:2015:1650;
ABRvS 13 augustus 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3009;
ABRvS 22 januari 2014, ECLI:NL:RVS:2014:139;
ABRvS 14 januari 2014, ECLI:NL:RVS:2014:35.

10.25 – 10.50 **Toezicht en handhaving**

Mr. C.J. (Jaap) IJdema

Adriaanse van der Weel Advocaten

Onderwerp

Aan de orde komen enkele uitspraken van de Afdeling over o.a. het begrip overtreder, de last gericht op het voorkomen van een herhaling van een overtreding, de begunstigingstermijn, de modaliteit van de dwangsom en de invordering van verbeurde dwangsommen.

Jurisprudentie

ABRvS 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1667;
ABRvS 24 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1955;
ABRvS 16 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:131;
ABRvS 5 augustus 2015, ECLI:NL:RVS:2523;
ABRvS 24 december 2013, ECLI:NL:RVS:2013:2626;
ABRvS 7 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1412.

10.50 - 11.15 **PAUZE**

11.15 – 11.40 **Rechtsbescherming**

Prof. mr. K.J. (Kars) de Graaf

Rijksuniversiteit Groningen

Onderwerp

Aan de orde komen enkele algemene ontwikkelingen in de bestuursrechtelijke rechtsbescherming, mede in relatie tot het Activiteitenbesluit. Daarbij is aandacht voor de toekomstige organisatie van de bestuursrechtspraak, de kernbegrippen van het bestuursrecht, de zorgplicht, maatwerkvoorschriften, en de bestuursrechtelijke beperkingen van de toegang tot de rechter.

Jurisprudentie

ABRvS 12 nov. 2014, ECLI:NL:2014:4116 (Conclusie A-G over meldingenstelsels);
ABRvS 26 nov. 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4221 (Maatwerkvoorschrift en finale geschilbeslechting);
ABRvS 19 december 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4736 (Belanghebbende);
ABRvS 11 maart 2015, ECLI:NL:2015:737 (Zorgplicht en handhaving);
ABRvS 3 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1722 (Nieuwe onderdelenfuik?);
Rb Amsterdam 2 sept. 2015, ECLI:NL:RBAMS:2015:5704 (Maatwerkvoorschrift en RO);
HvJ EU 15 okt. 2015, ECLI:EU:C:2015:683 (art. 6:13 Awb in de problemen?);
ABRvS 21 okt. 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3247 (RO en maatwerkvoorschrift);
Rb Overijssel 28 okt. 2015, ECLI:NL:RBOVE:2015:4792 (Belanghebbende).

Literatuur

H. Donner & B.J. van Ettehoven, 'Digitaal procederen bij de bestuursrechter', *NTB* 2015/2;
V.M.Y. van 't Lam, 'Enkele recente ontwikkelingen in milieurechtelijke jurisprudentie', *BR* 2015/60;
R. Orlepp, 'Prejudiciële procedure motie Recourt/Taverne: oude wijn in nieuwe zakken', *JBplus* 2015, p. 180 e.v.;
G.A. van der Veen, 'Het relativiteitsvereiste van artikel 8:69a Awb: de stand van zaken', *JBplus* 2015, p. 160 e.v.

11.40 – 12.05 **Informatievoorziening in het milieutoezicht**

Mr. W.E.H. (Willem) Sloots

Advies, juridica en procesmanagement

Onderwerp

Milieutoezicht kan niet zonder een goede informatiepositie: hoe meer de toezicht-houder weet, des te effectiever kan het toezicht plaatsvinden.

Tegelijkertijd lijkt informatievoorziening in het milieutoezicht wel op een weefstuk met heel veel knopen. Als meer informatie effectiever toezicht kan betekenen, dan is informatie delen tussen toezichthouders cruciaal. Tegelijkertijd mag gevoelige informatie alleen beschikbaar komen bij personen, die daarvoor zijn geautoriseerd: beperk dus de kring van betrokkenen. Bovendien, hoe meer informatie er rondgaat, des te groter de kans dat een minder zuiver denkende ondernemer (zijn eigen) onraad ruikt. Alle informatie kan fouten bevatten of achterhaald zijn. Hoe meer foute informatie beschikbaar komt, des te meer mensen dat zien, en des te sneller kunnen onjuiste maatregelen worden voorbereid of foute conclusies worden getrokken. Met ten onrechte inzet van medewerkers wellicht, of reputatieschade voor bedrijf of toezichthouder. Maar ook: des te eerder kunnen fouten worden gecorrigeerd, want meer ogen kijken mee.

Informatie delen tussen toezichthouders lijkt cruciale winst te kunnen opleveren, maar leidt ook vrij permanent tot dilemma's. Anderzijds: van te weinig informatievoorziening in het milieutoezicht hebben we de laatste jaren al te veel voorbeelden gezien, met doorgaans te grote ongemakken als gevolg. Waar vinden we de balans?

De inleider was tot eind 2014 projectleider Juridisch Spoor binnen het interbestuurlijke Programma Informatie-uitwisseling milieuhandhaving.

12.05 – 12.30 **The internet of environmental things**

Mr. L.W. (Lucas) Oost Lieveense

Digitale Checklisten

Onderwerp

“Wanneer alle apparaten via internet met elkaar zijn verbonden, moeten niet juristen maar programmeurs milieuwetten maken.”

Op dit moment vindt een technologische ontwikkeling plaats aangeduid als 'the internet of things'. Apparaten zijn verbonden met het internet en daarmee met andere apparaten. De gevolgen zijn al langere tijd zichtbaar. Uber is in snel tempo over de wereld uitgerold en Google rijdt al jaren rond met zelfrijdende auto's. Wanneer je iets bestelt weet je wanneer de bestelling het internet warehouse heeft verlaten of dat je eten onderweg is.

Voor het milieurecht kan deze ontwikkeling belangrijke gevolgen hebben. Vooral wanneer je weet dat deze ontwikkeling ook gevolgen heeft voor het eigendom van apparaten. Bezit wordt steeds minder belangrijk en de auto of cv is niet van de gebruiker, maar deze least het apparaat. Wanneer de gebruiker geen eigenaar is van een apparaat wie is dan verantwoordelijk voor de emissienormen? Volkswagen, de lease maatschappij of het taxibedrijf dat de auto's least?

Deze en vele andere vragen zullen we moeten stellen bij het maken van nieuwe milieuwetten. Maar doen we dat voldoende? Heeft de wetgever bij het schrijven van milieuregels deze ontwikkeling wel in de gaten? Wet- en regelgeving is het domein van wetgevingsjuristen, beleidsmedewerkers en specialisten, maar niet van programmeurs. De vraag is of dat niet moet veranderen wanneer een groot deel van de milieuwetten straks geschikt moeten zijn voor machines en niet voor juristen.

12.30 – 13.30 **LUNCH**

13.30 – 13.55 **Windparken**

Mr. R.G.M. (Renske) van Ekdom
NUON Energy

Onderwerp

Deze bijdrage gaat over de regels in Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling met betrekking tot windparken. Vanuit de dagelijkse praktijk in de ontwikkeling van grote en kleinere windparken, bespreekt de inleider de onderwerpen geluid, slagschaduw en (externe) veiligheid. Ook de algemene zorgplicht en de mogelijkheden tot maatwerk komen aan de orde.

Jurisprudentie

Geluid

ABRvS 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1621;

ABRvS 6 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1470;

Slagschaduw

ABRvS 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1702;

Geluid én slagschaduw

ABRvS 8 februari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV3215.

13.55 – 14.20 **Externe veiligheid**

Mr. drs. J.H.K.C. (Christiaan) Soer
Royal Haskoning DHV

Onderwerp

Externe veiligheid gaat over activiteiten met gevaarlijke stoffen: gebruik, transport en opslag. Het Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit) bevat geen generieke regeling voor externe veiligheid. Per activiteit met gevaarlijke stoffen worden (indien nodig) voorschriften gegeven met name over het aanhouden van afstand in verband met het plaatsgebonden risico. Deze regels zijn veelal complementair aan het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi): beneden een bepaalde kwantitatieve grens gelden de regels uit het Activiteitenbesluit; hierboven moet een vergunning worden aangevraagd en is het Bevi van toepassing.

De laatste jaren zijn steeds meer activiteiten met gevaarlijke stoffen onder de werkingssfeer van het Activiteitenbesluit gebracht. Bij de laatste wijziging van het Activiteitenbesluit (Tweede Fase, Vierde Tranche) zijn ook LPG-tankstations toegevoegd. In de inleiding zullen de belangrijkste activiteiten en jurisprudentie worden belicht.

Jurisprudentie

ABRvS 11 januari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV0563 (Windturbine);

ABRvS 11 januari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV0565 (Windturbines);

ABRvS 8 februari 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV3215 (Windturbines);

ABRvS 4 april 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BW0780 (Windturbines);

ABRvS 9 mei 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BW5258 (Gasdrukmeet- en regelstations);

ABRvS 14 mei 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1767 (Propanaan);

ABRvS 3 december 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4324 (Gasdrukmeet- en regelstations);

ABRvS 29 april 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1318 (Gasdrukmeet- en regelstations);

ABRvS 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1621 (Windturbines).

Literatuur

J.H.K.C. Soer, 'Van Externe veiligheid naar Omgevingsveiligheid en Omgevingswet', *M en R* 2014/131;
E. Broeren, J.H.K.C. Soer, 'Het Besluit externe veiligheid inrichtingen anno 2015. Over planregels en de Omgevingswet', *TO* (2015, aflevering 3).

14.20 – 14.45

Geluidhinder

Mr. J.A.M. (Jos) van der Velden
AKD Advocaten en Notarissen

Onderwerp

Het Activiteitenbesluit bevat op twee plaatsen regels over geluid en geluidnormen, namelijk in afdeling 2.8 (Geluidhinder; artikelen 2.16b t/m 2.22) voor inrichtingen type A en type B en in de artikelen 3.14a en 3.15 voor (een combinatie van) windturbines. Aan de orde komen de wijzigingen in deze onderdelen van het Activiteitenbesluit. Het gaat daarbij om de wijzigingen die per 1 juli 2015 in artikel 2.17 zijn aangebracht inzake woonschepen (*Stb.* 2015, 196), en om de wijzigingen die op 1 januari 2016 in werking zullen treden in het kader van de vierde tranche (*Stb.* 2015, 337 en *Stcrt.* 2015, nr. 29035). Daarnaast aandacht voor de belangrijkste, recente jurisprudentie over beide onderdelen.

Jurisprudentie

ABRvS 23 september 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2982 (relatie bestemmingsplan en maatwerkvoorschriften voor windturbines);
ABRvS 27 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1631 (relatie horeca-exploitatievergunning en Activiteitenbesluit);
ABRvS 11 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:737, *JM* 2015/50, *M en R* 2015/90 (afwijzing verzoek om handhaving inzake traditioneel schieten);
Vzr.Rb. Overijssel 28 januari 2015, ECLI:NL:RBOVE:2015:503 (handhaving versus maatwerkvoorschrift);
ABRvS 10 december 2014, ECLI:NL:RVS:2014:4521 (afwijzing maatwerkvoorschriften windturbine);
ABRvS 3 september 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3269, *JM* 2014/126 (verhouding tussen bestemmingsplan en maatwerkvoorschriften);
ABRvS 16 juli 2014, ECLI:NL:RVS:2014:2684 (maatwerkvoorschriften en overgangsrecht);
ABRvS 28 mei 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1879, *JM* 2014/90 (relatie bestemmingsplan en maatwerkvoorschriften);
ABRvS 26 februari 2014, ECLI:NL:RVS:2014:647 (afwijzing maatwerkvoorschriften);
ABRvS 19 februari 2014, ECLI:NL:RVS:2014:544 (afwijzing handhaving en verzoek maatwerkvoorschriften voor windturbine);
ABRvS 5 februari 2014, ECLI:NL:RVS:2014:283 (relatie maatwerkvoorschriften en toetsing aan grenswaarden bij gezoneerd industrieterrein).

Literatuur

C.W.M. van Alphen, 'Horeca en geluid: geluidshinder en/of geluidsoverlast?', *Gst.* 2014/113;
J. Schrijnemaekers, 'Maatwerkvoorschriften – jurisprudentie en ontwikkelingen', *PRO* 2014/1 (m.n. par. 2.1 (Geluid) met een overzicht van de jurisprudentie in 2012 en 2013).

14.45 – 15.10

Energiebesparing

Mr. E. (Esther) Beukenhorst
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Onderwerp

Op het gebied van energiebesparing zijn er twee belangrijke actuele ontwikkelingen: de invoering van erkende maatregelen onder het Activiteitenbesluit, en de implementatie van de Europese richtlijn energie-efficiëntie.

Het Activiteitenbesluit kent nu een algemene verplichting om alle energiebesparende maatregelen te treffen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Bij de vierde tranche wordt de mogelijkheid opgenomen om aan deze verplichting te voldoen door het treffen van erkende maatregelen. In bijlage 10 bij de Activiteitenregeling worden voor de eerste bedrijfstakken erkende maatregelen opgenomen. Naast de mogelijkheid om erkende maatregelen te treffen, wordt een mogelijkheid opgenomen om gefaseerde uitvoering van energiebesparende maatregelen toe te staan in een maatwerkvoorschrift.

De Europese richtlijn energie-efficiëntie (*PbEU* 2012, L 315) bevat een verplichting voor bedrijven om iedere vier jaar een energiebesparingsaudit te laten maken. Deze verplichting is geïmplementeerd in een tijdelijke regeling gebaseerd op artikel 8.40 Wet milieubeheer, in afwachting van definitieve implementatie in het Activiteitenbesluit (Tijdelijke regeling implementatie artikelen 8 en 14 Richtlijn energie-efficiëntie, *Stcrt.* 15 juli 2015, nr 20036). De eerste audits moeten uiterlijk 5 december 2015 zijn uitgevoerd. In de inleiding worden deze twee ontwikkelingen toegelicht.

Jurisprudentie

Rb. Midden-Nederland 10 oktober 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:4889, Hoogvliet – Gemeente Utrecht, dagafdekking koelmeubelen, *M en R* 2014/159, *Milieurecht Totaal* 2014/5933;
Rb. Amsterdam 2 december 2014, ECLI:NL:RBAMS:2014:8113, tussenuitspraak Aldi - gemeente Amsterdam, dagafdekking koelmeubelen, *Milieurecht Totaal* 2015/5975;
Beide uitspraken zijn kort aangehaald in: *BR* 2015/60 - Lam van 't, V.M.Y. - 01-07-2015, 'Enkele recente ontwikkelingen in milieurechtelijke jurisprudentie'.

15.10 – 15.30

PAUZE

15.30 – 15.55 **Water (lozingen) en het Activiteitenbesluit**

Mr. ir. M.J. (Ina) Kraak
Unie van Waterschappen

Onderwerp

De regels voor lozingen in oppervlaktewater zijn voor een groot deel opgenomen in het Activiteitenbesluit. De basis hiervoor staat in de Waterwet, in de toekomst in de Omgevingswet. Op de praktijkdag kijken we naar actuele jurisprudentie, ontwikkelingen in bijvoorbeeld de handhaving en naar de consequenties van de Omgevingswet. Om deze consequenties goed te kunnen begrijpen, kijken we ook terug naar de basis in de Waterwet. Kortom, u wordt weer helemaal bijgepraat over het juridische speelveld rondom lozingen.

Jurisprudentie

ABRvS 23 juli 2014, ECLI:NL:RVS:2014:2728, *StAB* 15-01, m.nt. Van Rijswick, 15-01;
Rechtbank Midden-Nederland 15 december 2014, ECLI:NL:RBMNE:2014:6912, nr. *UTR* 13/2916;
ABRvS 13 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1530, r.o. 20.2.

Literatuur

H.J.M. Havekes en P. de Putter, *Wegwijzer Waterwet 2014*, Alphen aan den Rijn: Kluwer 2013, §6.6: 'Lozen en storten van stoffen';
H.J.M. Havekes en H.F.M.W. van Rijswick, *Nederlands waterrecht in Europese context*, Deventer: Kluwer 2014, hoofdstuk 11: 'Bescherming van de waterkwaliteit';
S. Handgraaf en P. de Putter, 'Jurisprudentie Waterwet 2013-2014', *TO* juli 2015, nr. 2, §5: 'Handhaving lozingen';
J.C. Ozinga en W.J. Wensink, 'Lozingen onder de Waterwet en de Wabo', *M en R* 2011/2;
J.W.H. van den Broek, 'De uitvoeringsregelgeving Omgevingswet: betekenis voor de relatie landbouw en water', *TvAR* juli/augustus 2015, nr. 7/8, p. 377-389.

15.55 – 16.20 **Afvalstoffen en het Activiteitenbesluit**

Mr. E. Dans
AKD advocaten en notarissen

Onderwerp

Tijdens deze bijdrage zal aandacht worden besteed aan het afvalstoffenrecht in relatie tot het Activiteitenbesluit. Daarbij zullen diverse recente uitspraken over het begrip 'afvalstof' worden besproken. De voorvraag 'Is er sprake van een afvalstof?' blijft immers van belang, ook voor Activiteitenbesluit-inrichtingen. Het begrip 'afvalstof' blijkt in de praktijk niet eenduidig. Daarnaast worden de aanstaande wijzigingen van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling op het afvalstoffenvlak toegelicht (vierde tranche van de tweede fase). Deze wijzigingen zijn onder meer gericht op het afschaffen van de vergunningplicht voor bepaalde handelingen met afvalstoffen.

Jurisprudentie

HvJ EU 13 december 2013, ECLI:NL:XX:2013:283, *AB* 2014/114;
ABRvS 2 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1157, *JM* 2014/57;
ABRvS 5 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:330, *JM* 2014/29;
ABRvS 11 juni 2014, ECLI:NL:RVS:2014:2089, *M en R* 2014/139.

Literatuur

J.R.C. Tieman, 'Meer of minder afval?', *TO* 2014/2, p. 33-47;
R. Ligtoet, 'Juridische belemmeringen voor de bio-economie: talking trash', *M en R* 2015/ 99, p. 514-520.

Mr. P.P.A. (Paul) Bodden
Hekkelman Advocaten

Onderwerp

Met ingang van 1 januari 2013 zijn agrarische activiteiten onder de werking van het Activiteitenbesluit gebracht. Het gevolg hiervan is dat een aantal veehouderijen per die datum kan volstaan met het doen van een melding, terwijl andere veehouderijen een omgevingsvergunning beperkte milieutoets moeten aanvragen. Op vergunningplichtige inrichtingen zijn eveneens onderdelen van het Activiteitenbesluit van toepassing. De afgelopen twee jaar is er door de rechtbanken en door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een aantal belangwekkende uitspraken gedaan. Deze jurisprudentie wordt behandeld. Tevens wordt ingegaan op de gevolgen van de vierde tranche van het Activiteitenbesluit voor agrarische bedrijven waarmee onder andere het kleinschalig vergisten van mest onder de werking van het Activiteitenbesluit wordt gebracht.

Jurisprudentie

ABRvS 14 oktober 2015, ECLI:NL:RVS:2015:3165;
ABRvS 26 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:27, ECLI:NL:RVS:2013:34, ECLI:NL:RVS:2013:3, ECLI:NL:RVS:2013:28;
ABRvS 28 mei 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1900;
Rb Overijssel, 4 augustus 2014, ECLI:NL:RBOVE:2014:4200;
Rb Oost-Brabant, 19 december 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:7760;
ABRvS, 30 juli 2014, ECLI:NL:RVS:2014:2823.

Literatuur

G.A.M. Jongbloed, 'Activiteitenbesluit milieubeheer, algemene regels voor de veehouderij'. *TvAR* 2013/5, p. 161-164.

Kijkt u op www.milieurecht.nl voor:

- de presentaties van de inleiders;
- een groot deel van de genoemde literatuur en jurisprudentie.

Deelnemerslijst

Naam

Mw. mr. G. Aarts
Dhr. mr. A.J.P. Beemster
Mw. G.A.M. Bellomo-Dekker
Mw. mr. E.W. Beukenhorst
Dhr. mr. P.P.A. Bodden
Dhr. mr. J.W.O. Croockewit
Dhr. mr. P.C. Cup
Mw. mr. F.H. Damen
Mw. mr. C.M.A. Delissen-Buijsters
Mw. mr. A.A.J. van Dijk
Dhr. mr. J.E. Dijk
Mw. mr. P. Driessen
Mw. mr. R.G.M. van Ekdorn
Dhr. mr. G.C.W. van der Feltz
Dhr. prof. mr. K.J. de Graaf
Mw. ing. E. de Groot
Dhr. mr. ir. S. Handgraaf
Dhr. M. Heijligers
Mw. mr. M.T. Hoën
Dhr. P. van der Hoogt
Mw. mr. C.M. van Hoorn
Mw. M.J. Huijbers LL.M.
Dhr. mr. drs. R. van der Hulle
Dhr. mr. C.J. IJdema
Mw. mr. M.A. Jansen
Mw. mr. J. Jonkhout
Mw. mr. A.L. van de Kamp-Zwep
Dhr. mr. dr. ir. J.J.H. van Kempen
Mw. mr. J.J. Kerssemakers
Dhr. ing. M.H.M. van Kesteren
Dhr. mr. D.A.B. Klein Lenderink
Mw. mr. ir. M.J. Kraak
Dhr. mr. O. Kwast
Mw. mr. H. Meijer
Mw. mr. M.P.C. Moers-Anssems
Mw. mr. A. Mohnen
Mw. mr. C.C.M. van Neerven
Dhr. mr. H.P. Nijhoff
Mw. mr. drs. H. Nijman
Dhr. ing. B.M. Oortwijn
Dhr. mr. L.W. Oost Lieveense
Mw. mr. K. Oosterhuis-Runia
Mw. mr. E.L.M. van Oostrum
Mw. drs. C. Paqué
Mw. mr. M. Peeters
Mw. mr. J.A. Ponsen
Dhr. mr. ing. J.S. Pronk

Werkzaam bij

Houthoff Buruma
Omgevingsdienst IJmond
RUD Utrecht
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Hekkelman Advocaten & Notarissen
Croockewit Advocatuur
Inspectie Leefomgeving en Transport, Team JZ
Linszen CS Advocaten
2BW Advocaten
Zeeland Refinery
Vos & Vennoten Advocaten
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
N.V. Nuon Energy
Van der Feltz Advocaten
Rijksuniversiteit Groningen
Omgevingsdienst West-Holland
Colibri Advies BV
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
Advocatenkantoor Hoën
StAB
Rijkswaterstaat
KWA Bedrijfsadviseurs
Allen & Overy LLP
Adriaanse & van der Weel advocaten
Nijenhuis&Jansen advocaten
Omgevingsdienst West-Holland
zelfstandig jurist Water- en Omgevingsrecht
Rijkswaterstaat, Corporate Dienst
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)
DGMR
Royal HaskoningDHV Nederland B.V.
Unie van Waterschappen
Wetgevingswerken
KWA Bedrijfsadviseurs B.V.
Rechtbank Oost Brabant
Leliveldadvocaten
DCMR Milieudienst Rijnmond
Stichting Advisering Bestuursrechtspraak
Holla Advocaten
Combined Efforts Milieu- en Omgevingsadvies
Eigenaar Digitale Checklisten
VNG/projectteam Omgevingswet
Omgevingsdienst West-Holland
Ministerie van I&M/DGMI/VenR
Sumrin Advocaten
FUMO
Royal HaskoningDHV Nederland B.V.

Dhr. mr. M.G. Ramakers
Dhr. mr. G.P. Ramselaar
Dhr. G.H.C.M. Renne
Mw. mr. drs. P. Rens
Mw. prof. mr. H.F.M.W. van Rijswick
Dhr. mr. T. van Rooijen
Dhr. mr. C.A.H. van de Sanden LL.M
Dhr. mr. D.J. van der Sar
Mw. mr. E.T. Sillevius Smitt
Dhr. mr. W.E.H. Sloots
Dhr. dr. mr. C.N. van der Sluis
Dhr. mr. S.F.J. Sluiter
Mw. mr. P.C.M. Smit
Dhr. mr. drs. J.H.K.C. Soer
Dhr. mr. drs. L.A.J. Spaans
Mw. mr. J.J. Teeninga
Mw. mr. N. Teesing
Dhr. mr. dr. J.R.C. Tieman
Mw. A.C. Timmer - van der Hoeven
Dhr. mr. W.R. van der Velde
Dhr. mr. J.A.M. van der Velden
Dhr. P. van Veldhoven
Dhr. B.G.A. Velthausz
Dhr. J.S. Verheul
Mw. mr. M.H. Verweij
Dhr. mr. B. Vis
Mw. mr. M.Y.C.L. de Wit
Mw. mr. K. de Wit
Dhr. mr. J. Wols

Attero BV.
Ramselaar Advocatuur
Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Shanks Hazardous Waste B.V.
Universiteit Utrecht
Omgevingsdienst IJmond
Van de Sanden Advocatuur & Mediation
ARCADIS
AKD
Sloots advies
Ten Holter Noordam
Ploum Lodder Princen
Bügel Hajema Adviseurs B.V.
Royal HaskoningDHV Nederland B.V.
Allen & Overy LLP, Vrije Universiteit Amsterdam
Rijkswaterstaat (WVL)
Vereniging voor Milieurecht
Ministerie van Verkeer en Waterstaat
sr. juridisch adviseur r.o. + milieurecht
PlasBossinade Advocaten NV
AKD
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
Gemeente Oss, afd. PBWM
Omgevingsdienst regio Utrecht
Tata Steel Group Legal
Norton Rose Fulbright LLP
Conway&Partners Advocaten
ARAG Rechtsbijstand
Steinz & Dijkstra Advocaten

Agenda VMR bijeenkomsten in 2015-2016

Congres

Waterbeheer in de Lage Landen

Implementatie van de Kaderrichtlijn Water: alles in goede toestand?

De Europese Kaderrichtlijn Water is sinds 2000 van kracht. Het doel van de richtlijn is om de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa op peil te brengen. Tijdens dit interdisciplinaire congres wordt gesproken over de implementatie van de Kaderrichtlijn in de Lage Landen. De richtlijn bestaat 15 jaar en in beginsel dient eind december 2015 aan de doelstellingen voldaan te zijn. Naast de uitwisseling van kennis en ervaring, formuleren de inleiders ook beleidsaanbevelingen voor de toekomst. Tijdens de middag kunt u deelnemen aan interactieve workshops over gespecialiseerde thema's.

Het congres wordt georganiseerd door het Centre for Water, Oceans and Sustainability Law van de Universiteit Utrecht, het Centrum voor Milieurecht van de Universiteit Gent, de Nederlandse Vereniging voor Milieurecht en de Vlaamse Vereniging voor Omgevingsrecht.

Datum: 4 december 2015

Locatie: Utrecht

Kosten: Het congres is gratis toegankelijk.

Inschrijving en informatie via: www.milieurecht.nl of info@milieurecht.nl

VMR Themamiddag

Circulaire economie en recht: van afval naar grondstof

De Vereniging voor Milieurecht organiseert in samenwerking met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de Universiteit Utrecht een themabijeenkomst over de gewenste veranderingen in het Europese en Nederlandse recht om de circulaire economie van de grond te krijgen.

Datum: 2 februari 2016

Locatie: Madurodam, Den Haag

Kosten: VMR-leden en medewerkers I en M gratis, niet-leden €85.

Inschrijving en informatie via: www.milieurecht.nl of info@milieurecht.nl

VMR Actualiteitendag 2016

Tijdens deze zesde VMR Actualiteitendag praten deskundige sprekers u bij over de belangrijkste actuele ontwikkelingen op het gebied van de wetgeving en jurisprudentie over het milieu-, natuurbeschermings- en waterrecht.

Datum: 17 maart 2016

Locatie: Beatrixgebouw, Jaarbeurs Utrecht

Kosten: VMR-leden €295, niet-leden €395

Inschrijving en informatie via: www.milieurecht.nl of info@milieurecht.nl

Meer informatie over de activiteiten en mogelijkheid tot inschrijving via de website: **www.milieurecht.nl**.

Bestuur van de Vereniging voor Milieurecht

Mw. prof. mr. H.F.M.W. (Marleen) van Rijswick - voorzitter

Hoogleraar Europees en nationaal waterrecht, Universiteit Utrecht

Prof. mr. A.G.A. (Tonny) Nijmeijer - vice-voorzitter

Hoogleraar bestuursrecht, i.h.b. omgevingsrecht, Radboud Universiteit Nijmegen

Prof. mr. K.J. (Kars) de Graaf - secretaris

Adjunct hoogleraar Bestuursrecht en duurzaamheid, Rijksuniversiteit Groningen

Mr. drs. J. (Joost) Rutteman – penningmeester

Advocaat, HABITAT advocatenkantoor

Mw. mr. dr. V.M.Y. (Valérie) van 't Lam

Advocaat Stibbe, geassocieerd medewerker Universiteit Utrecht

Mw. mr. drs. S. (Saskia) Bartel

Senior stafjurist, DCMR Milieudienst Rijnmond

Mr. O. (Olaf) Kwast

jurist wetgeving en bestuur/eigenaar van Wetgevingswerken

Mr. L.W. (Lucas) Oost Lieveense

Algemeen directeur Digitale Checklisten

Mw. mr. M.J.C. (Marjolein) Visser

ACELS, voorheen Centrum voor Milieurecht, Universiteit van Amsterdam

Mr. H.W. (Wilco) de Vos

Coördinerend juridisch adviseur, Ministerie van Infrastructuur en Milieu

VMR werkgroepen

Werkgroep Jurisprudentie

De werkgroep jurisprudentie werkt al sinds het bestaan van de vereniging aan het bestuderen en analyseren van milieujurisprudentie. De samenstelling van de werkgroep wisselt. Momenteel heeft de werkgroep 12 leden die vier keer per jaar bij elkaar komen om relevante jurisprudentie te bespreken en de ontwikkelingen binnen bepaalde thema's in kaart te brengen.

Werkgroep Mondiale duurzaamheid en recht

De werkgroep Mondiale duurzaamheid en recht richt zich op de vraag hoe het (milieu)recht een bijdrage kan leveren aan mondiale verduurzaming. De werkgroep presenteerde eind 2014 de bundel 'Duurzame handel in juridisch perspectief'. Op dit moment oriënteert de werkgroep zich over vragen rondom duurzame handel en de rol van de WTO.

Werkgroep Vergunningverlening, toezicht en handhaving

In deze werkgroep bespreken de leden de ontwikkelingen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, met name in verband met de nieuwe Omgevingswet. Bij de bespreking van deze onderwerpen richten de werkgroepleden zich op de uitvoeringspraktijk.

VMR Jurisprudentiedatabase

In de **VMR Jurisprudentiedatabase** kunt u uitspraken en commentaren vinden van de leden van de werkgroep jurisprudentie en van andere milieujuristen. De database bevat meer dan 2500 uitspraken. Leden van de VMR krijgen toegang tot de VMR Jurisprudentiedatabase via het besloten deel van de website www.milieurecht.nl. Na aanmelding ontvangt u uw inloggegevens. U kunt na aanmelding ook uitspraken bekijken, toevoegen en becommentariëren.

Over de VMR

De **Vereniging voor Milieurecht (VMR)** is een kennisnetwerk voor milieu-, water- en natuurbeschermingsrecht. Leden zijn afkomstig uit verschillende geledingen zoals de advocatuur, de overheid, de rechterlijke macht, de wetenschap, het bedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties, adviesbureaus en studenten.

De **VMR** organiseert regelmatig studiemiddagen over actuele ontwikkelingen in het milieu-, water- en natuurbeschermingsrecht. Van deze bijeenkomsten verschijnt regelmatig een verslag in boekvorm in de publicatiereeks van de **VMR** of in een vaktijdschrift. Eenmaal per jaar organiseert de **VMR** een **VMR Actualiteitendag**. Meer intensieve bestudering van onderwerpen vindt plaats in werkgroepen, zoals in de werkgroep jurisprudentie milieurecht, de werkgroep mondiale duurzaamheid en recht en de werkgroep vergunningverlening, toezicht en handhaving. Leden van de VMR hebben toegang tot een online **VMR Jurisprudentiedatabase**, waarin ze uitspraken kunnen zoeken, toevoegen en becommentariëren.

Het verenigingsbureau

Het bureau van de vereniging is gevestigd in het centrum van Utrecht.

Bezoekadres: Hamburgerstraat 28a
 3512 NS UTRECHT

Postadres: Postbus 522
 3500 AM UTRECHT

Telefoon: 030-2312221
E-mail: info@milieurecht.nl
Website: www.milieurecht.nl